NOVICE
kmetijskih, obertnijskih in narodskih rečí.

Odgovorni vrednik *Dr. Janez Bleiweis.*

Tečaj X. V saboto 20. novembra (poznojesna) 1852. *List 93.*

Hebrejske melodije.

Po angleškem L. Byron-a, poslovenil Jeriša.

XIX.

O Mariamna! zdaj za te serce,
Ki za-nj kervéla ti, kervi še huje;
V britkosti duše mèst zgubljena je,
I divja kajba zlobo nasleduje.
O Mariamna moja! kje si ti?
Ne možeš čuti moje britke nuje:
Ah! biš mogla, biš odpustila mi,
Čeravno mojih molb nebó ne čuje.

I mertva je? I so se derznuli
Brezuma zlobi vbogati strupeni?
Besnota vlastni obup je vklela mí:
Meč, ki je njo zadel — pretí zdaj meni.
Al merzla si, umorjena ljubav ti!
I mračno serce vzdiha po zgubljeni
Zastonj, ki zgorej zdaj parí,
Pustivši mne nevrednoga v življenji.

Ah, proč je krone mje deležnica,
Seboj zagrebla mi veselje celo;
Omel sim rožo od debla Judova,
Čigar je perje za me sam'ga cvêlo.
I moja krivnja, moje peklo je,
Ki njedro to preklinjam osamélo;
I pač zaslužil sim britkosti vse,
Ki vedno zjedajo mi serce velo! —

Prevdark stroškov za stavitev nove hiše.

(Konec.)

Podroben prerajt je tudi za to potreben, ker cena za različne duri, oknja, ključavnice, pečí itd. v raznih krajih je sila različna.

Gospodar prav storí, ako si prerajte več mojstrov priskerbí. Naj primeri eniga z drugim, in kmalo bo vidil, kteri se mu nar bolj prileže.

Ko si je po takim načinu popoln prevdark stroškov napravil bil, je prašanje: ali je bolje stavitev pogoditi (den Bau akkordiren), ali ne?

Le redkokrat je stavitev s pogodbo (Akkordbau) hasnovita; naj večkrat je gospodarju svetovati, da naj sam staviva si nakupi in pripravi, zlasti za zidarske in tesarske dela, kakor so kamenje, apno, pesek, opeke, strešniki, stropávnice, dile itd. Cena tacih stvarí se lahko zvé, in pri nekaki pazljivosti se gospodar ne more prevariti. Škoda slabiga gradiva se ne dá prerajtati.

Le za nektere rečí pri stavljenju nove hiše je včasih pogodba (Akkord) dobra, postavim, za pokrivanje. Da bo gospodar pa gotov, dobro krovje dobiti, naj se z mojstram po takim načinu pogodí, da uni, ki je pokrivanje prevzel, za blizo 10 let dober stojí, in da se mu do tiste dobe nekoliko pogojeniga plačila zaderží. Pravilo je, da mizarske in ključarske dela se — po izdelkih za poskušnjo — v pogodbo dajó.

Ko si je tedaj gospodar bil dobro stavivo pripravil, in ker hoče izverstno delo imeti, naj se pogodí s poštenim in zvedenim staviteljem, pa pri temu naj ne gleda preveč na visoko plačilo, temoč le na dobre delavce, posebno na take, ki — v staviteljstvu jako izurjeni — so že kde terpežno in izverstno poslopje na beli dan postavili bili. J. Š.

Ogled kmetijstva na Angleškim.

(Dalje.)

Občne premišljevanja.

1. Na Angleškim so večidel le velike posestva, in o tem se loči Angleška deržava od vsih druzih deržav, kjer so zemljiša brez konca in kraja na drobno razkosene. To, kakor uno, če je od sile, je slabo, ker prevelike kakor premajhne zemljiša so deželi v škodo; prevelike se ne dajo lahko dobro obdelovati, celò majhne ne morejo družín pošteno prerediti; vendar so premajhne zemljiša še bolj kakor prevelike kmetijstvu in deržavnimu gospodarstvu škodljive.

Ta škoda prevelicih posestev je pa na Angleškim tako poravnana, da velike zemljiša so v pristave (Maierhöfe) po 100 do 500 akrov (1 aker je tričetert orala) razdeljene, kterih njive in senožeti so najemnikam (štantmanam, kolonam, Pächter) v najèm dane. Premajhne najemne zemljiša, to je take pod 100 akri, se že skozi 50 let skladajo z druzimi v veči, ker na zemljišu z 100 akri nemore najemnik s svojo družíno pošteno živeti, da bi prisiljen ne bil za delavca na delo hoditi. Na pristavah po 300 do 400 akrov zamore pa najemnik že pošteno izhajati. Najemniki tacih pristav pa za obdelovanje vdinjajo več delavskih družín, ktere zato dobivajo kos zemlje, stanovanje, kurjavo in tudi v denarjih nekaj vsako leto; te delavske družíne živijo na teh pristavah skorej tako, kakor vincarji na Štajarskim.

Dobiček, ki iz teh naprav na Angleškim izvira, je pa tale:

1. stanovitnost deržavne uredbe na Angleškim se opira na velike posestva;
2. od najemstva (Pachtsystem) živí veliko premožnih in poštenih družin, ki so zoper vsaktero prekucijo;
3. kmetijski delavec, ker je oženjen, je zavoljo tega veliko bolj na tisto mesto navezan, kjer s svojo družino dela, in ne spreminja službe, kakor pri nas, za vsako malo reč. Ta razmera je tudi podlaga pošteniga in lepiga življenja teh družín;

4. takimu delavcu ni skerbeti, kje bo juter kje pojuternim dela dobil in kako se preživil; on ima svoj gotov živež na zemljišu, ki mu je za vžitek določeno, on ima svoje stanovanje itd., z eno besedo je beraštva obvarovan.

(Dalje sledi.)

Ogled nove kazenske postave

zoper hudodelstva, pregreške in prestopke.

(Dalje.)

Z zaporom se zamore tudi ena ali k krati več izmed sledečih verst poostrenja združevati: a) postenje; b) težeje delo; c) terdo ležiše; d) posamsko zapretje; e) samotno zaklenjenje v temnici; f) tepenje.

Če se poostrenje s postom pridene zaporu perve stopnje, se kaznjencu le tista hrana dopustí, ktera je pri zaporu druge stopnje predpisana. Pri poostrenju zapora druge stopnje je kaznjenca nektere dní ob samem kruhu in vodi deržati; vendar naj se to ne zgodí čez dvakrat v enem tednu.

Na terdo ležiše se kaznjenec ne smé zaporedoma dan za dnem in ne več kakor dvakrat v enem tednu devati.

Posamsko zapretje ne smé neprenehoma dalj kakor 14 dní terpeti, in potem ne zopet nastopiti dokler en mesec vmes ne preteče.

Samotno zapretje v temnici ne smé neprenehoma dalje kakor 24 ur terpeti, po tem ne pred zopet nastopiti, dokler en teden vmes ne preteče, in za celi čas kazni se sme komu k večjemu desetkrat naložiti.

Za poostrenje se smé tepenje samo zoper tiste, ki iznova pregrešek ali prestopek doprinesó, in samo s tako, kakor je bilo zastran tepenja že rečeno.

Sploh se za vsako kazni vredno djanje odločena versta kazni ne more premenjati, ne kaznjenje po pogodbi s poškodovanim odpraviti.

V sledečih posebnih okolšinah je treba v postavi odločeno kazen premenjati:

a) Kadar bi kazen v dnarjih premoženju ali preživljevanju obsodi podverženega, ali njegove rodovine čutljivo škodo delati znala;

b) če bi zavoljo terpeža postavno odločenega zapora pridobitek ali prislužek kaznjenca ali rodovine njegove na nič, ali saj v nered priti utegnil.

V pervem primeru gré namesto dnarne kazni primerin zapor in sicer ondi, kjer postava nič druzega posebej ne veleva, en dan za vsacih pet goldinarjev prisojevati.

V drugem primerleju se zamore čas kazni clò pod najnižji postavni stavek skrajševati, toda zapor je treba poostrovati. — Tepenje se pa zamore samo v tistih primerih, v kterih je bila kazen zapora k večjemu na trideset dní odmerjena, na mesti nje rabiti.

V okolšinah posebnega pomislika vrednih se zamore zapor perve stopnje tudi premeniti v dnarno kazen, ki je kaznjencovemu premoženju primerna, to da nikoli naj se ne prepuša kaznjencu, da bi si zamogel sam to premembo kazni izbrati.

Daljej se zamore namesto zapora perve stopnje prisojevati hišni zapor, če je tisti, kterega je kazniti, neomadežanega iména, in če bi, oddaljen od svojega stanovališa, ne mogel za svoj ured, svoje opravilo, ali svoj zaslužek skerbeti.

Za obtežave ali obteževavne okolšine pregreška, in tako tudi prestopka, se čisla:

a) ako se je kaznjivo djanje dalj časa nadaljevalo;

b) ako se je ponovilo, tudi tikrat, kadar je storivec zavoljo enacega pregreška ali enacega prestopka že kaznjen bil;

c) kolikor večja je nevarnost, ki jo je bilo iz kaznjivega djanja naprej viditi, ali

d) škoda, ki je iz njega za res nastopila;

e) kolikor važniša je razmera med krivcom in poškodovanim ali razžaljenim;

f) če so mladina ali druge poštene osebe zapeljane bile;

g) če so se pogubni izgledi v rodovinah dali, ali

h) je javno pohujšanje storjeno;

i) ako je k izpeljanju kaznjivega dela več časa ali pripravljanja treba bilo, ali so se večji zaderžki odpraviti morali;

k) če je krivec vodja ali kako drugači začetnik bil pri kaznjivem djanju, ktero je več ljudí doprineslo;

l) ako je več pregreškov ali prestopkov razne verste storil;

m) če je z izmišljenimi okolšinami skušal preiskavo zatezati ali zmotiti, in sosebno

n) pri pregreških in prestopkih zoper javno nravnost ali lepo vedenje, če je krivec človek odgojen (izrejen) in boljše omike.

(Dalje sledí.)

Kratkočasnica.

„Svitek se zahvali!“ „Kôžuh se zahvali!“

Pri Turcih je v navadi, da se k ženitnínam, ki sploh po tri in clò po sedem dní terpé, vsa žlahta povabi. Ženina, ki bi to opustil, bi vsaki Turčin lakomnika, napuhueža in še clò krivoverca psoval.

Zato pa tudi ni važnišiga in trudnišiga opravila pred vsako ženitnino, ko iména vsakiga iz žlahte in njegovo stanovanje izvediti, ker se žlahta včasih po celi veliki okolici razrase. Ljudjé pridejo na ženitnino, kterih še ženin nikdar vidil ni, teško kedaj njih imé izgovoriti slišal: gôsti mnogokrat eden drujiga ne poznajo.

Na tako vižo je bil tudi enkrat ubožen rokodelc na ženitníno bogatina povabljen. Da si ni imel več ko eno postarano suknjo, in svitek (turban) vès lôžen, se je vendar tudi na to ženitnino podal, se zopet enkrat dobro in do sitiga najesti. Pred vsim drugim pojiše ženina, in se mu lepo za povabo zahvali. Ali ženin mu ne da besede, in se zaničevaje od njega oberne.

Sedem miz je bilo v veliki izbi pokritih; spredej ena poprek, in od nje po vsaki strani po izbi doli tri. Ženin in nevesta se vsedeta k poprečni mizi, in ko bi trenil, se vsi svati okolj drugih šestih miz posedejo. Naš rokodelček se vsede konec omizja na tla. Čaka in čaka revež, pa mu nihče ničesar ne podá. Hlapci nosijo iz izbe dobre ostanjke memo njega: on njim vès lačen pomiguje, — pa nobeden mu ničesar ne da. Poslednjič ga poterpežljivost zapustí ter jeza zgrabi, in siromak se iz hiše pomete. Kupil si je kos kruha, in si z njim glad potolažil.

Imel pa je nekiga prijatla, ki še ni davno kar je obogatel; drugači bi tudi ta njegov prijatel ne bil. K temu se podá, in ga prosi, da naj mu za malo časa svoj lepi kožuh in zali svitek posodi, ki ju je od svojiga rajniga bogatiga gospodarja podedoval. Kar je prosil, je prejel.

Drugo jutro ptujo obleko obleče, in se podá na ženitnino. Ko v izbo stopi, se mu vse priklone, in ženin mu nasprot gré, ga z veliko častjo sprejme in se mu za skazano čast zahvali. „Svitek se zahvali!“ odgovorí rokodelc rèzno. Ženin se zgovarja, kako žal da mu je, da se ne spomni njegoviga iména; popraša nevesto, ker misli, da bi iz njene žlahte bil. Pa tudi ona ga ne pozná, vendar pa reče, kako močno da jo veselí, ga gosta imeti. „Kožuh se zahvali!“ odgovorí rokodelc tako rèzno kakor poprej.

Ženin in nevesta ga prijazno silita, gori naprej iti, in nevesta reče: „Žal mi je, da pri pervi mizi ni več prostora, ker so najni starši, bratje in sestre vse sedeže porazvzeli, pa prosim Vašo Visokost, da bi se ponižala, tukje pri pervi stranski mizi zraven svojiga gospod strica se vsesti: „Svitek se lepo zahvali!“ reče rokodelc in se vsede. Nevesta ga debelo gleda in gré na svoj sedež.

Nevestni stric je bil mož malo besedí. Tudi rokodelc je tiho in pričakuje, kaj da ima priti. In ko so se začele jedí na mizo nositi, in se mu je obilo vsiga ponujalo, je možek s tako radostjo in urnostjo v usta nosil, da ni imel časa, kaj drujiga pregovoriti, kakor vselej, kadar se mu je kaj podalo, rêči: „Svitek se zahvali!“ ali pa: „Kožuh se zahvali“. Ko se je začela peka na mizo nositi, ni mogel nič več jesti, temuč je basal v velike žêpe posojeniga kožuha, dokler dolgo je še kak prazin prostorček ošlatal.

Zdaj je nevestni strič pregovoril, in vpraša rokodelca: zakaj da se tako posebno za prejete poklone zahvaluje?

„Jez sim bil včerej tukje“ — pravi rokodelc — „pa nihče me ni pogledal. Ni bilo sedeža za mene; ničesar se mi ni ponudilo; danes pa me vse častí, dobil sim častiti sedež, in jedí več ko treba. In vendar sim ravno tisti rokodelc, ko včeraj v lastnim, danes v posojenim oblačilu. Čast in postrežba se torej ni skazala meni, ampak — svitku in kožuhu; ker pa ta dva govoriti in jésti ne moreta, sim to jez namesti nju storil“.

„Dobro si nas plačal“ — mu odgovorí nevestni stric — in sam mu pomaga peko v kožuh tlačiti. St.

Novičar iz slovanskih krajev.

Iz Tersta. Dve posebno veseli vesti se nam oznanite iz Tersta. Ena je, da pri vsi hudi bolezni našega Koseskiga je vendar še upati, da z Božjo pomočjo in po izverstni strežbi zdravnikov in skerbne njegove rodovíne se bo ozdravil. Druga pa je, da slavno ministerstvo nauka je ukazalo, da slovenski jezik za rojene Slovence na Teržaškem gimnazii ima za zapovedani uk veljati, ne pa prostovoljin biti, kakor je dosihmal bil.

Iz Celja. Z oziram na vreme je bil 17. dan tega mesca sila čuden dan. Zjutrej oblačno in toplo, dopoldne ploha z bliskam in gromam, in konec vsiga tega ob pol štirih popoldne zemlje potres! — Govorí se, da velika Novoceljska grajšina (Neu-Cilli), majhno uro od Celjskiga mesta oddaljena, je prodana in od deržave nakupljena, ktera bo tamkej cesarsko višje vojaško izrejališe (Obererziehungshaus) osnovala. Če se novíca poterdi, bo ta naprava v velik korist celi okolici in savinski dolini sploh. J. Š.

Iz Zagorja ob 7. uri zvečer 17. t. m. Trepetaje še prevelikega straha Vam pišem od današnjega potresa. Bil sim ravno v gornjim poslopji Trebovskega štaciona, klobuk v rokah, v Zagorje se po železnici peljati, kar se poslopje potrese, zagromí, in vdrugič pa tretjič celo hišo strese, da so okna klepetale, stekla na polici cinglale, piskri po kuhinji na tla gromeli. Vès prepaden skočim skozi vrata po stopnjicah in zunaj še le strah in grozo vidim. Na desni strani Save, nad belim slapam v Mituli skale pokajo kot gromska strela, se iz višín odtergajo, v globoki prepad v Savo gromijo, da vodo kot prah na visoko kadijo. Še nekaj sekund po potresu skale grozensko pokajo, da smo mislili, hrib se bo vderl in Savo zajezil. Ko se v Zagorje peljamo, so trikrat, pa k sreči, le mali kamni na vozove prileteli, pri vsih bajtah in stražnih hišicah so prebivavci izpod strehe bežali, in plahi stali; v Zagorji je na štacionu poslopje več ko na desetih mestih razpoknilo, v več hišah po Zagorji so razpoki, in med potresam je cegel s streh se drobil. Snoči je bil potres ob $6^1/_4$ dopoldan, danes ob $3^1/_4$. Zdi se mi, da je potres od zdovca do jugozahoda se valil, vendar ne morem za gotovo povedati, ker sim preveč prestrašil se. Ako je v našim kraji še kaj posebnega se pripetilo, Vam hočem prihodnjič naznaniti. H—k.

Iz Št. Mahora. (Dalje). Ko Bleški grad visoko na stermem skalovju zagledam, obdanim v podnožji z zelenim germovjem, — mili otoček pa sred jezera, — v dnu zad snežnikov velikane, pred kterimi se griček za gričem skriva, sim se živo spomnil neumerlega pesnika besed, da zares ne more biti

— — — — lepšiga kraja,
Ko je z okoljšino tá, podoba raja!

Ob 10. mašujem v prijazni cerkvici in potem se radujem tù v prekrasnem ogledu okolice rajske.

Čeravno celo noč na nogah, se namenim še tisti dan v Bohinj, — Krajnsko Švajco — ali mostove je voda pobrala. Tù me sprejme nekdo kot drugi angelj Rafael po nenavadnih potih čez hribe in dolíne, memo plazov in slapov čez Bistrico v Stare fužine (Althammer), kjer sim prenočil. Vsacemu svetjem, kdor k Savici gré, naj namesto v Bistrici ostane pri brodniku Boltru (Jerneju Langus-u) v Fužinah, ki popotne s prežlahnimi lososnimi postervi nepredrago gostuje.

Drugo jutro po strašnem ponočnem viharji je spet deževalo tako, da marsikter na mestu mojem bi bil obupal Savico viditi. Jez pa „kurajža velja“ s svojim Blejskim spremnikom se izročim čolniču, ki ga vesljata oče Bolter in njegov sin, in hajd! po Bohinjskem černotamotnem jezeru. Še huji se vzdignejo valovi in še huji deževati začnè, — ali „kdor ne vaga, je brez blaga“ — tako blizo veličanske Savice jo viditi moram. Če drugač ne bo, bomo pa pustili čoln in se po poti, ki pelje poleg jezera na obéh straném, naprej podali. Vendar tega ni bilo treba, — dospeli smo vkljub viharju srečno konec jezera in stopili na planinsko zemljo, kjer posamne stojé koče.

Stopivši iz čolna že slišim bobneti slap Savíce, čeravno je še do tjè dobro uro hodá. Boltrov sin ostane tù, mi trije pa jo udarimo berž naprej. Berv čez Savíco, pri kteri se je že marsikdo splašil, ni celò nič nevarna. „Tam pri belem kamnu“ — pravi oče Bolter — „smo na cilju svoje poti“. Še četert ure plezaš v kreber, dokler zamoreš rêči: tù sim.

Ob devetih 6. oktobra sim stal pri spominku, kjer je v letu 1807 svetli nadvojvoda Janez stal, kjer je po tem že tisuč in tisuč popotnih stalo, domačih in ptujih, učenih in prostih, moških in žensk, starih in mladih, radovati se na ti visočini, kjer se človek veliko bližjega nebes misli! Doli spodej jezero, krog in krog okoli nas sterma gora, na levi slap, ki z visočine čez skalovje bobní v globočine, do ktere stezica pelje, in iz ktere belo peni razdražena Savíca in rosí clò do spominka gori. Čeravno mi očc Bolter brani, da naj nikar ne grem doli, se vendar ne dam zaderžati, da bi ne šel z lastno roko zajeti kozarec veličanske Savíce in bi na tem mestu, kjer sta Vodnik in Prešern nadušena stala, ne bil píl iz prečistiga vira zdravíco našemu presvetlemu cesarju in vsemu slavnemu slovanskemu narodu!

(Konec sledí.)

Iz Gorenskiga 16. nov. ⊙ Gorenci smo bili pa le spet v zapertíi, namreč: iz leve straní Save nismo mogli z vozmi v Krajnj in Ljubljano kot pod gorami skoz Begne in Teržič, in iz spodnje desne straní nismo mogli z vozmí v Radoljco in v dolíno kakor spet skoz Teržič in pod gorami, kjer Radoljški most, kteriga je še lani o vsih svetih povodinj pobrala, se še delati ni perčel; nad Posavcam se je bila pa roženkransko nedeljo velika cesta posedla in dotični gričik se je tako razrušil in umočiril, de je bilo nekej časa komej peš

čez priti. En dober teden sèm so pa že toliko prerili, de se s samci in drugimi nepreteškimi vozmí že skoz pride. Ali bo cesta tù kaj stanovitna kali? Javaljne, sim slišal ljudí semtertje se pogovarjati in pričkati. Mnoge misli so se zastran izpeljave velike ceste razodevale, kterih nektere sim pobral, in jih „Novícam“ podam.

Nekteri menijo, de bi se nova cesta iz velike ceste v Teržič, od „Jana“ naravnost proti Otoku speljala, ker tako bi bilo v dolíno nar bližej. To je res, tode gerdi grabni, močirja in samota, po kterih bi cesta šla, in deljava posipa (šute) so tudi v prevdark vzeti. Drugi menijo, de bi se cesta le močirja nad Posavcam ognila, ker bi se dva mosta čez Savo naredila in vsa stara cesta bi ostala, tode dva mosta čez Savo sta draga in še negotova reč, ker Sava pod Posavcam zlo pod cesto bije in jo podmeljuje. Tretji menijo, de bi se cesta koj iz Nakelskiga polja za in čez Bistrico v Podnart spustila, (v tem primerleji bi se ognila vsim štirim hudim klancam: Bistriškimu ali Jurčkovimu, Osranku, Gobovcu in Dobropoljskimu, kteri so na vse straní dovolj nevarni in zamudni), ali pa, če se že hoče Bistriški most in stara cesta ohraniti, iz Podbrezja v Podnart, kamor bi se dala tako speljati, de bi ne imela eniga pavca pada na sežinj. Od Podnarta bi šla za Rebrijo, kjer je zgolj pešenoškalnata zemlja, ali nad Kamnogorico na Radoljco, ali pa skoz Lancovo na Lesce. Se vé, de bi bilo tù noviga mosta čez Savo treba. Ta cesta bi bila iz dolíne scer enmalo ovinčna, pa bi bila večidel ravna in med hišami, približala bi se slovečima fužinarskima tergama Kropi in Kamnogorici, in pa neizsekljivi Ilovci, ktera Gorensko stran z dervmi in ogljem zaklada, in ktere les — v Terst izvožen in v barke podelan — mende že po vsih morjih plava. Tudi bi morebiti nar manj stroškov htevala in jih nar pred povernila. — Vender kakor o druzih tako je tudi o ti reči: kolikor glav, toliko misel, in vsaka ima po svoje prav, in če ne druziga, saj letó: per cestah je zaslužik in še marsiktera zložnost.

Letina je bila bolji, kakor smo se je o spomladi nadjali. Ozimina nam je bila pozebla. Vse smo mogli o spomladi vnovič obsejati. Za séme in jéd vse kupovati, nam je o spomladi kej terda bila, vender se je jarina dobro obnesla. Godilo se nam je kakor tistim, od kterih psalm pravi: „Jokali so, ko so sémena sejali; pa z veseljem bodo prišli snopja nosit“. — Krompir je scer še gnjil; pa je bil vender bogatej kot ene leta sèm. — Ajde smo le malo dobili. Čebele so bile tako lahke, de bo komej pléme ohraniti. Otavo so nam deževja in povodnji večidel spridile. Ozimine nismo veliko sejali, nekej zavolj pomanjkanja sémen, nekej zavolj vedniga deževja in nekej morebiti tudi iz strahú pred prezgodno in prerokovano hudo zimo. — Kar smo pa vsejali, se lepo vrastuje. Bog z vami in z nami!

Iz Ljubljane. Visoke častí vredni gosp. pisatelj „potovanja po Laškim“ so nam na prošnjo v 82. listu Novic naznanili, „da prav za gotovo niso v stanu vsih stroškov povedati, da so pa ob celi poti blizo 500 fl. izdali, kterih polovíca pa je zadosti, ako kdo iz Tersta po parobrodu v Jakin in iz Jakina naravnost v Rim, in tako spet nazaj gré, čeravno tudi tri tedne v Rimu ostane“. To da vredništvo na mnoge vprašanja častitim bravcem na znanje in memo gredé tudi slavnimu vredništvu „Danice“ na nje „prijazni“ napad v 46. listu opomne, da — kakor se lahko prepriča, če še enkrat natanjko naše „pismice v 82. listu“ prebere — nismo čisto vsih bravcev v svojim izreku zapopadli, ker naša navada ni nikdar krivíce govoriti; tedaj je očitno, da zavoljo tega tiste bombe v njenim 46. listu treba ni bilo. Scer pa o ti priliki le še to rečemo „brez prepirljivosti“ in naravnost: da več potov pelje v Rim, — da mi vredništva „Danice“ nikdar nismo silili, našo pot iti, naj nas tedaj tudi ono pustí, da grémo svojo, ktero že delj časa hodimo, kakor „Danica“, in rêči smémo, vseskozi kristiansko in pošteno; — če bi nam pa vendar treba bilo iz omenjeniga „verniga in nravniga ozíra“ še kadaj v šolo iti, naj nam za zlo ne vzame, ako k nji ne pridemo, še manj pa mende slavni gospod pisatelj „potopisa“. Što je pravo i Bogu je drago“.

Iz Ljubljane. Ker se je marsikteri učenec, čeravno po rodu svojih staršev Krajnc, zapovedanimu učenju slovenskiga jezika odtegniti hotel, je za spolnjenje šolskih postav skerbni gimnazialni vodja gosp. Nečasek zapazil, da to ne more in ne smé biti le vsled izmišljenih izgovorov, toraj je gosp. profesorjem predložil nasvèt: naj se ž njim zedinijo, da se visoko ministerstvo prosi za postavo, po kteri naj se nobeden tacih učencov te dolžnosti ne odveže, ako ga ni višji c. k. šolska oblast po vloženi veljavni prošnji oprostila. Vsi g. profesorji so se zedinili v hvale vredni predlog vodjev. Res je to čudno, da marsikteri starši slovenskiga rodú učenje deželniga jezika pri svojih otrocih za nepotrebno imajo ali ga pisano gledajo; če pa pride na priliko sinek na Dunaj in je kakošen kosček kruha po štipendijah za Krajnce itd. vloviti, ali scer pri vradijah kakošna službica dobiti, takrat bi rad vsak dobrote matere Krajnske vžival, dolžnosti za njo pa noče spolnovati!

Novičar iz mnogih krajev.

Ministerstvo denarstva je naznanilo, da od konca septembra do konca oktobra se je znesek deržavniga papirniga denarja v vsim skup spet za 1,823.482 fl. pomanjšal, in da je 1. dan tega mesca bilo za 160 milionov 373.823 fl. papirja med ljudstvam; 25. tega mesca ga bojo spet za 2 mil. sožgali. — Cesarske železnice so mesca oktobra prislužile 997.009 fl. — Sliši se, da je iz Postojne v Reko železnica že dovoljena. — Ministerstvo pravosodja je hvalevredno ukazalo, da tudi vsi tisti vradniki, kteri za aktuare, pisavce protokolov itd. služijo, se morajo ž veljavnimi spričbami skazati, da znajo deželni jezik popolnoma brati in pisati; to skazati morajo tudi tisti, kterih materni jezik je deželni jezik; scer pri novi uredbi ne morejo službe dobiti; pri Rusinih je pa znanje slovanskiga jezika vradnikam le v latinskih čerkah zapovedano, ne pa v cirilici. — Ker so v Temeškim Banatu še vedno v nektere ljudske šole madžarski jezik namest slovanskiga silili, je šolska vradnija po višjim ukazu naznanila, da v vsih ljudskih šolah ima materni jezik učencov učni jezik biti; nauk v kakim drugim jeziku se smé le v drugim klasu dovoliti, ako soseska zato razločno prosi. — Ravno sedaj ko se Francozi pripravljajo Napoleona za cesarja voliti, je pregnani naslednik praviga francoskiga kralja Henrik V., ki pod imenam grofa Chamborda v Frohsdorfu blizo Dunaja živí, natihoma v tisuč in tisuč iztisih pismo po Francoskim razposlal, v kterim se zoperstavlja cesarstvu, ktero se ne opira na stare božje pravíce, po kterih gré oblast le pravimu nasledniku starih Francoskih kraljev. Vkljub vsemu temu bo vendar Napoleon 2. decembra za cesarja oklican, in mesca januara se bo nek z veliko slovesnostjo oženil. Sploh pa se je jelo sumiti, da novo cesarstvo ne bo cesarstvo mirú; nar manj se tega nadjajo Angleži, kteri si ne dajo vzeti, da Napoleon zoper nje kaj skrivniga kuha. — V Ameriki je ravno general Pierce demokratiške stranke za predsednika ljudovlade, za njegoviga namestnika pa Rufus-King izvoljen.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*